

VASZILIJ BOGDANOV

A kopár fennsík

*„Fegyenc vagyok, te jössz utánam.
Fegyveres őr. A sorsod egy velem.
Egy az utunk a pusztaságban,
a puszta semmiben.”*

MARINA CVETAJEVA: AHMATOVÁNAK. FORDÍTOTTA RAB ZSUZSA

I

Ott bolyongtam a kopár fennsíkon.
Tűzött a nap, de rögtön este lett,
Úszott a hold a sík lapály felett.
Mire várhattam? Ültem sarkamon.
Köröttem bogáncskórók, és a gyom
titkokat sűgött, meg-megremegett.

II

Érzem az orosz földünk illatát.
Fekszem. A fűhöz szorítom fülem.
Énekelnek a mélyben, odalenn,
ha álom? Egyre konkrétabbra vált,
és elragadnak a titkos csodák.
Káprázat? Mindegy! Úgyis elhiszem.

III

Nem tudtam, merre vezet az utam?
Csapdába csalt az örömfűtenger,
telítve volt az éj rémülettel,
fekete madár rebhent, elsubant.
Szállottam volna vele boldogan,
bárhova! Csak e helyről, innen, el!

IV

Nem tudtam azt se, mégis ki vagyok?
Déliab rezgett a napsugarban,
légvárak tűntek, rémeket láttam.
Valóság ez, vagy megint álmodok?
Tekereg már egy óriás hurok
nyakam körül, ahogy mindig vártam?

V

Időnként zúgás hallszott, remegett
a kopár fennsík. Nem volt visszaút.
Ha álom ez, a végtelenbe fut.

Elképzeltem egy másik életet.
Állt hasonmásom a hátam megett,
és becsukta az utolsó kaput.

VI

Szomjúság gyötört. Víz se volt sehol,
se folyó, se tó, se kicsiny patak,
forrás se, hogy olthassa szomjamat.
Feltámadt sorra minden. Valahol
a hasonmásom vádakot kohol,
ördögszekerek görögnek, szavak.

VII

Várható volt, hogy eltévedsz, hiszen
soha semmit nem vettél komolyan,
forogtál Lénád körül botoran,
hitted, mindent legyőz a szerelem,
s végül átjutsz az örömtengeren,
s következik az utolsó roham.

VIII

Itt nincs homok, sár sincs, csupán öröm,
álcár menekült egyszer erre rég,
és meddővé lett az egész vidék,
akár minket, kerülté az öröm.
S nem juthatunk át e bűvkörön,
rémálmokat sző, vádakot a lég.

XI

És el nem kerülheti végzetét,
ki erre jár, se vándor, se te, én.
Hidd, mondanám, ha volna még remény.
Ki él, menekíti az életét.
De nem kelünk át az öröm tengerén.
Felettünk direkt kökénykék az ég.

X

Kísértenek felbőszült démonok,
kacér ruszalkák tovalejtenek,
előbb-utóbb majd elbánnak veled,
Gépéus tisztek, agitátorok,
és kitárul egy óriás torok,
elnyel egészben, nekem hiheted.

XI

Itt senki el nem kerülheti sorsát.
Szovjet világ! Itt mindennek neve
van, de mögötte nincsen semmi se,

Patyomkin-falvak, paravánország,
mint tortát a bálon, kisorsolták.
Mesében élünk, de ez rémmese.

XII

Itt semmi nem telik meg tartalommal,
hát parlament az állami дума?
Sakálok közt egy acsargó puma.
Sosem találkozhat ok az okkal,
legfeljebb közhelyes indokkal.
Reggeltől estig folyik a дума.

XIII

Mindettől megment a kopár fennsík.
Szent bolondkák, prédikátorok
se járnak erre, s a bolsevikok,
a meddőség honát elkerülik.
Legyél boldog, hisz egyedül vagy itt.
Elrontott sorsunk fényben elforog.

XIV

Így beszélt hozzám kerge hasonmásom,
felkelt a szél, sodorta szavait.
Sarkamon ültem. A nap megvakít,
amíg igazságom megtalálom,
Lénát is már mindhiába várom.
Hasonmásom is unom. Hazudik.

XV

A levegő éjjelre se hűl le.
Delirálok. Egy döglött látomás
forгат. Itt már nem várhat soha más.
Hasonmásom is eltűnik röhögve.
Egyedül hagy a pusztán, mindörökre.
Megállíthatatlan a pusztulás.

XVI

Kábultan végigesem a földön,
felettem koporsószőg csillagok.
Ha nem jön Léna – csillaga ragyog! –
feladhatom a partit. Nincs közöm
semmihez. Kábán rezeg az üröm.
Már nem remélek új fordulatot.

XVII

De megjött Léna, nem hiába vártam,
hozta füzetem, tollam, kulacsom.
„Megkerested – kérdezte – csillagom?”
amíg ránk találna a rendőrállam,

felrepültünk, fénysugárrá váltan,
már sejtettem, hogy mindezt álmodom.

XVIII

Künn felzörögtek a tejeskendérok.
Párizsban lennének? Magamhoz tértem
a szobát elöntő verőfényben,
izzó repedés-labirintusok
rejtették el a kopár fennsíkot,
s Léna álomban úszó arcát néztem.

XIX

Változott a szín. Sátor remegett
felettem, valahol Szibériában.
Ismét egy nomád törzs tagjává váltam.
Szemben nagy kerek óra ketyegett.
Felzabálta a másodperceket.
Megint kivégző osztag előtt álltam.

XX

De nem lóttek le, fűtült a rigó,
öregem ébredtem a kerti házban,
remegve, kábán, félholtra váltan,
hallottam, amint morajlik a tó.
Mit akarhat az örökkévaló?
Tűnt a kopár fennsík, a ragyogásban.

Hogy ez a különös vers pontosan mikor íródott, nem tudni, egy Marlowe-kötetben találtam rá, már Léna nagymama halála után, a célzásokból sejteni lehet, hogy Amerikából való hazatérésük után íródhatott, ekkoriban foglalkoztatta Marlowe Faust-dramája, le is szerette volna fordítani. A vers az utolsó lapokon található, sok a javítás, a kihúzás, a beírás, láthatólag nem volt elégedett vele, és be sem írta az utolsó füzetbe, a tartalomjegyzékben sem szerepel. Hogy miért, nem tudni. Vagy megfélemedezett róla, vagy ami még valószínűbb, elégedetlen volt vele, nem tartotta késznek, ezért sem küldte el levélben nekem. A margón két egyértelmű bejegyzés is található, felületes önparódia, szól az egyik, jobban ki kell dolgozni, felfeslik a férc, szól a másik. Hát nem tudom. Régi témái: a kopár fennsík, a hasonmás, az életében való tévelygés térnek vissza, a háromszoros befejezés, amikor álmai egymásnak adják és kavarnak a helyszínek, kissé tényleg erőltetett, de ezzel együtt ez is összegzés, mint annyi öregkori verse. Kár, hogy nem dolgozta ki véglegesen, de mégis, úgy érzem, helye van az utolsó versek között. Igen, ez mind ő volt egykor. – Tatjana Bogdanova

Bogdán László fordítása